

# Borgervern, dét er farlig det

– Jeg har alltid sverget på at jeg aldri skulle skrive noe fra siste verdenskrig, det blir skrevet altfor mye om den. Men så lå det noen tanker i bakhodet og ulmet. Det er beleilig tilfeldig at romanen «Alte Kameraden» kommer ut nå til 50-årsmarkeringen av tyskernes okkupasjon av Norge, sier forfatteren Fredrik Skagen.

**EDEL BAKKEMOEN  
ROLF CHR. ULRICHSEN**  
(foto)

– Krigen er bare en bakgrunn for handlingen i boken, som utspilles idag, eller nærmere bestemt ifjor. Rester av Hitlers ånd lever videre, og jeg frykter dette tankegodset. Nazisme før og nå danner en ytre ramme omkring hovedpersonen, historikeren og journalisten Edvard Pram, og hans personlige hevn overfor dem som torturerte ihjel hans far i kjelleren på Misjonshotellet i Trondheim for 45 år siden, i 1944, sier Skagen.

Blant de mange priser som er satt på vår fremragende kriminalforfatter, er den danske Palle Rosenkrantz-prisen fra 1987, en han føler seg voldsomt beæret over. Den fikk han for «Døden i Capelulo», beste krim utgitt i Danmark samme år, foran bøker av John le Carré og Ruth Rendell. Grunnmonsteret i denne boken og andre beretninger om trykkeren Martens følger han også i «Alte Kameraden»: Fraskilt Trondheims-mann på flukt stoler bare på sitt barn mens han er i ferd med å utføre en plan som driver handlingen fremover.

## Samtidsromaner

Pram sitter fengslet for å ha drept en gammelnazist, men rømmer altså. Ut i et

samfunn hvor rasisme og fremmedhat griper om seg.

– Er dette ment å være en oppdragersk bok i tillegg til en spenningsroman?

– Jeg skriver ihvertfall hva jeg mener om tendenser i landet vårt. Men jeg tror ikke litteratur kan være særlig «oppdragersk», og unngår helst en bevisst moralsk pekefinger. Mitt mål er å skrive spennende bøker, som leseren får lyst til å bla videre i. Men krimgenren passer til å skildre vårt samfunn i, det er smekktfullt av kriminalitet. Sånn sett er det jo *samtidsromaner* jeg skriver.

– Har du drevet mye research for å kunne skrive denne historien?

– Nei. Jeg oppholdt meg endel på Tunga kretsfengsel, for å sette meg inn i forholdene og rømningsveiene der: Å forsvinne under fremstilling er det vanligste og letteste. Det var et nitrist sted å være, med depressive gusjefarver på veggene. Og jeg fikk inntrykk av at det gjøres lite for å bygge opp fangene til sunnere mennesker. Jeg kommer med noen finter til fengselsvesenet også; der bør det tenkes mye og nytt i årene fremover, mener Skagen.

## Selvopplevd

– Forøvrig er mye av bakgrunnen fra krigstiden selvopplevd. Tyskerne arresterte riktignok ikke min far, men

andres fedre. Med all respekt for motstandsbevegelsen, er det klart at det ble gjort endel der som man kunne betakke seg for etterpå. Og nazi-jegeren Pram gjør det samme som nazistene gjorde; ordner opp selv. Nå gjør rasistene det, vi har sett det isommer med Arne Myrdal & co. Borgervern er en farlig sak, uansett, sier Skagen.

– Du lar den nazistiske gruppen Alte Kameraden holde kontakt gjennom det oppdiktede organet «Nordmannen», som synes å ha svært mange likhetstrekk med avisen Folk og land?

– Den har ikke vært noen direkte modell. Dessverre finnes det flere undergrunnsblader som kan ligne.

– Mens «dine» gamle kamerater holder svadatale om Norge for de rene av sinn og skinn osv., sier en mann fra Overvåkingspolitiet:

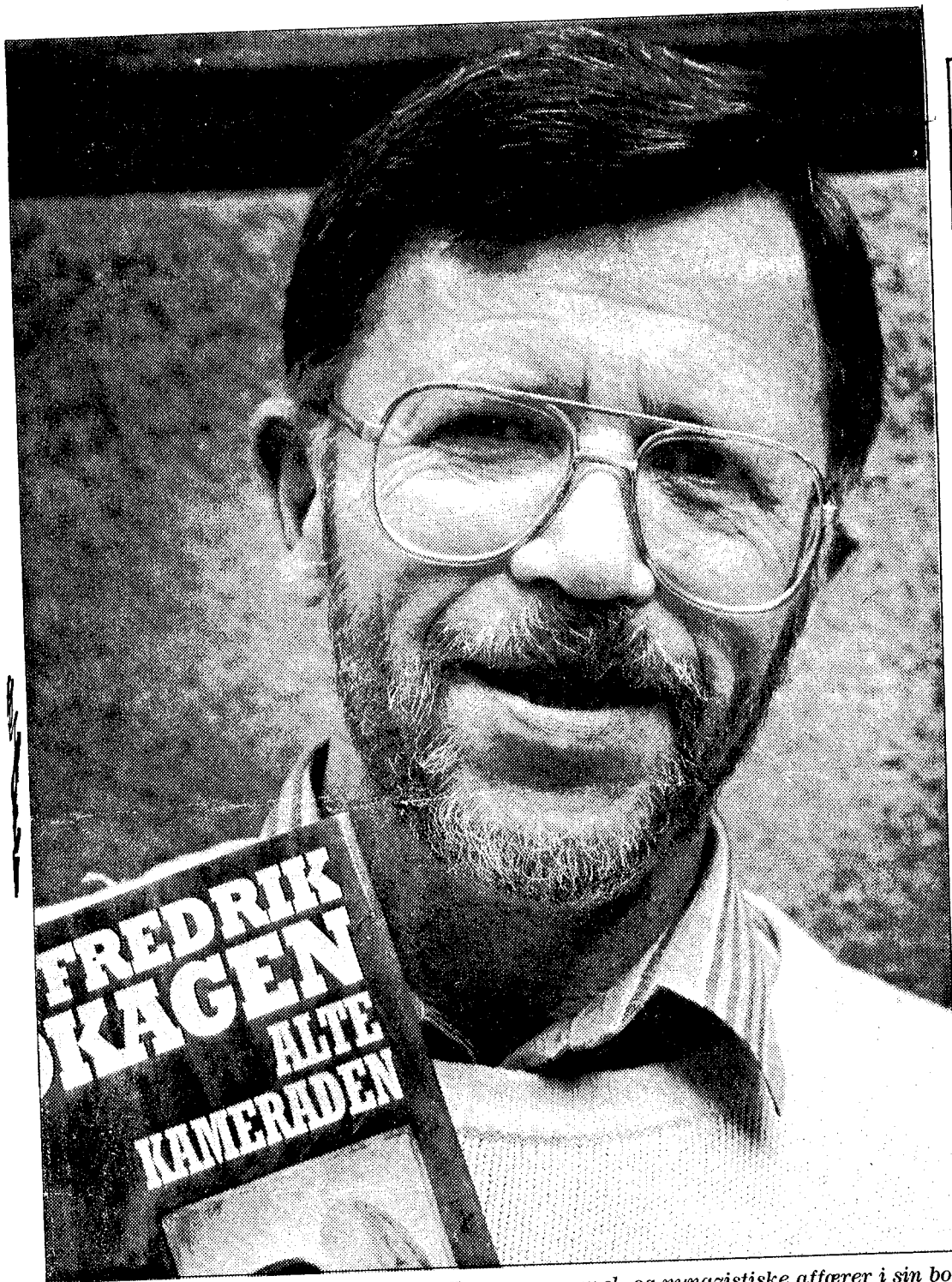
«Ytringsfrihet, kalles det. Den er vi stolte av, vet du» – og kan ikke foreta seg noe før de eventuelt fremsetter trusler mot navngitte personer eller planlegger fysiske aksjoner. Kan vi ane at forfatteren går inn for begrenset ytringsfrihet?

## Ytringsfrihet

– I prinsippet er jeg for full ytringsfrihet. Men den er bortimot hellig, og kan by meg på drabelige dilemmaer av og til. Da dreier det seg ofte om dette aspektet: Er det så viktig å få sagt eller utgitt noe som kan sette andres liv i fare? Er saken verd det?

I forbindelse med utgivelsen av Salman Rushdies «Sataniske vers» ble norske forfattere – før de hadde lest boken – bedt om å støtte den og fordømme drapstruslene mot bokens forfatter og forlegger. Jeg tar selvsagt av-

## KULTUR



*Kriminalforfatteren Fredrik Skagen ruller opp gammel- og nynazistiske affærer i sin bok nr. 15, «Alte Kameraden», som kommer på Cappelen og blir aprilbok i Bokklubben Nye Bøker.*

stand fra Khomeinys dødsdomsavsigelse, men kunne ikke anbefale utgivelse. Det lyder helt sikkert rart at en forfatter sier slikt. Men i forbindelse med pocketutgivelsen nå, og etterat det er blitt begått vold mot bokhandlermedhjelpere og andre i periferien av forlagsvirksomheten, har både Roald Dahl og John le Carré uttrykt samme

standpunkt i den moralske debatt som raser om dette i engelske aviser. Har Rushdie lov til å sette andres liv i fare ved å stå på sin rett til å utgi boken? le Carré svarer også nei, og synes ikke han er spesielt modig, heller. Rushdie rører ved en fundamental tro hos bortimot én milliard mennesker, en tro som kan skake opp sinn på en måte vi ikke er

istand til å fatte. Jeg har forøvrig intet til overs for islam som religion.

Sier Fredrik Skagen. Som har viet seg et noe fredeligere tema i sin nye bok: — For første gang har jeg skrevet en barnebok, som kommer ut med masse bilder og på fire sprog til høsten. Den heter «Pelle Maradona» og handler om fotball, forteller han.

7.